

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Szt.-István-tér 11.

Kiadó: ifj. Wagner Antal
könyvkereskedő.

Felölős szerkesztő:

Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:

Dr. Rajk Aladár
orsz. képvis.

Főmunkatársak:

Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:

Egész évre 6 kor. Fél évre 3
kor. Negyed évre 1.50. Egyes
szám ára 12 fillér.

A vasutasok.

Ami már csak napok kérdése volt, kitört a vasutasok általános sztrájkja, mely 36,000 alkalmazottat vont el a m. kir. államvasutak üzemétől, úgy, hogy ez szerdán minden vonalon beállítatott.

Ki okozta, mi okozta most hasztalan kérdjük, mert a sztrájk már napok óta érezteti pusztító hatását; csak az a kérdés immár, hogyan lehet végét vetni.

A kereskedelem fennakadása, a személy és teherforgalom és posta szünetelése annyi kiszámíthatlan sok millió kár, annyiféleképp komplikált zűrzavar okozója, hogy aggodalommal tölthet el bennünket, az a jogos feltevés, miszerint egy néhány hónapig tartó ilyen sztrájk tönkretelheti teljesen Magyarország kereskedelmét, iparát, mezőgazdaságát és ennek folyamányaként mindent, ami él és virágzik.

Harminchatezer ember áll harcvonalban a magyar állam ellen, mert helyzetök javítását akarják, de nem úgy, mint a

kormány, mely a törvényjavaslatot már be is nyújtotta képviselőházhoz.

Ez a törvényjavaslat a vasutasoknak csak kevés óhaját valósítja meg, kevés ígéretet vált be, mert amit az állam egyik kezével nyújtana, visszaveszi a másik kézzel — a lakbérekből.

Eredménynek egyedül a női fizetések szabályozása tekinthető.

Hogy nem egész tökéletes a benyújtott javaslat, elismerik maguk a javaslat szerkesztői, mert beismerik, hogy a soronkívüli előléptetések elejtése, csak rosszabbíthatná a helyzetet. Bár beismerik, hogy akik nem lépnek elő soronkívül, azokra a mainál kedvezőtlenebb helyzet áll elő, mégis elejtették a soronkívüli előléptetést keresztülvitelét.

Ez még egyelőre csak törvényjavaslat, amelyhez hozzászólni lehet, amelyen a jobb belátás sokat változtathat javukra, úgy, hogy esetleg kívánalmaik jelentősebb részei mind kielégítésre találnak, és éppen ezért romboló hatású sztrájk-

juk időelőtti, korai volt, viszont másrésről a kitörés hirtelensége készületlenül találván az államvasutak üzemét, ebben a részében sztrájkjuk nem emelkedett arra a méltóságra, amely egy tekintélyes testülettől, mint a vasutasok, méltán elvárható lett volna.

Részünkről tehát a vasutasok ilyes sztrájkját rontó hatásaiban szemlélve határozottan elítéljük.

Viszont másrésről határozottan elítélendő és felháborító a kormány magatartása, mert a sztrájknak több mint egy napnál tovább tartania nem szabadott volna. Így is milliókra menő károknak volt okozója.

És ennek dacára a Tisza-kormány a virtuskodás álláspontjára helyezkedett, ezzel még jobban fellobbantotta, még jobban elkéséltette a sztrájkolókat, ami pedig a sztrájkot egy napnál is továbbra elhúzta.

Így végeredményben mégis csak a kormány vonható felelősségre a történetért.

TÁRCA.

Krisztiánia.

— Norvégországi utirajz. —

Irtta: Vértesi Károly.

Koronátlan király. — Megszeretjük. — Nincs nagyvárosi csillogás. — Jártam a fjordokon. — Kis Chicago. — St. Hanshaugen. — Egy darabka paradicsom. — Szeretik a virágokat. — Világnevezetes kertek. — Kilitási torony. — Mikor Oslo volt.

Ott, ahol a Krisztiániai-fjord,¹⁾ az Éjszaki-tengernek Skager Rack öbléből Éjszakknak keskenyülve még magasabban húzódik fel, ott, annak a ritkaszepeességű fjordnak a végpontján európai niveau-n fekszik Krisztiánia, Norrige független királyság fővárosa.

Koronás király most nem lakja, de él falai között egy koronátlan király, alkotáskepeség, fenkölt elme, legemlegettebb író, Ibsen Henrik, a nagy lélekbúvár, aki mély értelmével az emberi szívnek alapos ismerője, s lelket boncol az emberben. Milliók szívében oszlik meg a lelke. Nemzetének az orvosa, vezetője, ki el nem fárad a gondolatok termésében, sőt szép érzésvilágának a mélységében mindig

ujabb gyöngyök teremnek. Királyok neve esik ki a köztudatból, de a királyoké a nemzeti- és világirodalomban, soha.

„Nem hal meg az, aki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja mul.”

Egyszerű kis hivatalnokból lett a világirodalom egyik legnagyobb gondolkodója, tele érzéssel, költészettel. Világraszóló tanítómeszter, emberrajzoló, akit általános tisztelet övez, kinek a híre, pesszimisztikus bölcselkedéssel, naturalizmussal telített, megrázó hatású sorsdrámáinak előadása folytán, — melyek tudós ésszel társadalmi problémát oldanak meg — sebes szárnyon járta be a művelt világot s kivívta magának, királyának barátságát is.¹⁾

Björnson Björnsterne norvég író sorakozik Ibsen mellé, ki a szépirodalom művelése mellett politikával is foglalkozik, a dán emlíon táplálkozó norvég irodalmat és szinpadot felszabadította a dán befolyás alól, folytonosan működik az agyveleje. Erkölcsi és szellemi értékek vannak felhalmozva lelkében. Anya-

¹⁾ II. Oszkár, Svéd- és Norvégország királya, népének szerető atyja, ezzel a távirattal tisztelte meg az agg költőt születése hetvenötödik évforduló napjára. (1903. március 28.). „Legmelegebb szerencsekívánatomat küldöm neked hetvenötödik születésed napjára, de még inkább tetteben gazdag és a haza dicsére való életedhez. Adjon Isten neked erőt és egészséget további díszes munka kifejtéséhez. Ezt kívánja neked szívéből barátod, Oszkár.”

got gyűjtött életében, s amit ír, megfogja az érdeklődést. Mikor e sorokat írom, nevét a nagy nyilvánosság elé sodorva, arról szól a hírverés, hogy Krisztiániában az »Aftenposten« hasábjain bontogatta lelke jobb felét; nagy jelentőségű, a nagy nyilvánosság szélesebb köreit is foglalkoztató cikk jelent meg tollából a skandináv országok semlegességéről. Erős egyénisége kiüt az írásban. Ime a béke apostola, mikor még fenyegető ellen sincs. Kitudódott, hogy nem kell már félni a skandináv népek hadieréjétől.

A költő hetvenedik születésnapja (1902) alkalmával, — olvasom norvégországi hírekben — mellé állt az egész nemzet, ünnepelelték zajosan, zászló-díszsel, fáklyásmennettel, színházi előadással, küldöttségekkel. Olyan üdvözlő iratot is kapott, melyen 30.000 aláírás van. A hírszolgáltató irodák bőven irtak róla.

Krisztiánia nem az a város az ő komolyabb karakterével, mint például Stockholm, Nápoly, Konstantinápoly, melyek már első pillantásra lebilincselnek, ámulatba ejtenek. Krisztiániát előbb meg kell ismerni s csak azután szeretjük meg igazán, úgy vagyunk vele, mint valamely szellemi jó tulajdonsággal bíró Szendelényi Krisztiánival, kit hasonlóképpen csak akkor kedvelünk meg igazán,

¹⁾ Fjord, (nem fjor) mélyen benyuló, sziklafal által szegélyezett keskeny tengeröböl a sarkvidéken. Legtöbb Norvégiában.

Banquo szelleme.

A bajai kormánypárti klikknek régi szokása az volt, hogy a küzdelem terére nem lépett ki, hanem maga helyett strohmannokat állított ki a csataterre. Így történt az, hogy a mint azt egy alkalommal már megírtuk, egy ízben annyira vitte ezt a gyakorlatot a klikk, miszerint néhai Drescher Edével szemben a katonatiszteket is mozgósította és az egész várost két küzdő táborra osztotta, úgy, hogy évek hosszú sora mulva állt csak a városban helyre a rend és nyugalom.

A megtörtént képviselőválasztás után a klikk és ennek feje Szutrély úr megtámadta a mandátumot és talált embereket, kik azt állították Baja város független polgáraitól, hogy etetés-ítatás folytán szavaztak, hogy lettek a függetlenségi párt által vásárolva, hogy a függetlenségi pártiak izgatók, gyűjtőgatók stb., újból összevesztették a polgárságot annyira, hogy testvér testvér ellen, fiú apa ellen s megfordítva küzdött.

Ezen merénylete a klikknek csütörtököt mondott, mert ekkor kapta tőlünk válaszul a »Diogenes« stb. cikkeket, melyekkel mi is visszaadtuk személyes támadásukat. Ez után még egyszer egy röpiratot adtak ki egy strohmannel bomba gyanánt. Ez a bomba sem sült el. Utána nagynehezen két és fél év alatt helyre állott a rend, a nyugalom, a béke társadalmunkban, mert abban a percben, midőn ellenünk nem intéztek személyes támadást, mi is abban hagytuk és komoly munkához láttunk, amint azt lapunk évfolyamai és közgyűlési szerepléseink mutatják.

A klikknek azonban sehogysem voltak inyére az állapotok, neki nem békés munka kell, mint a Bajai Hirlap mondja, hanem hatalom, hivatal és jövedelem, s ezek megtartása. Ennek egy részeért harcolni kell, de önmaga harcra képtelen, mert nincsenek eszméi, nincsenek tervei a nép érdekében, tehát ismét rozsdás, régi fegyveréhez fordult. Ismét talált strohmannt a Bajai Hirlapban, melynek részére kauciót is tett, pénzért fogadott munkásokat; ismételjük oly strohmannt talált a Bajai Hirlapban, mely politika helyett személyeskedik. Hát ezzel a lappal is szembe

fogunk szállani, de viszont szükség esetén a tisztelt klikket is elő fogjuk szedegetni, ha ismét fel akarják forgatni a város nyugalomát ám jól van, majd meglátjuk, ki tud nagyobb ütni.

A Bajai Hirlap első politikai megjelenésével nevéssé vált. Ahelyett, hogy valami közéleti tűzött volna ki lapja irányául azon alkalomból, hogy politikai kormánypárti fizetett lappá vedlett át, kijelentette, hogy nincs más célja, mint az, hogy Baja város polgárai sorakozzanak a szabadelvű zászló alá és kijelentette, hogy neki az az elve, a mit felülről parancsolnak, nincs önálló akarat, véleménye.

Mikor látta, hogy minő szarvashibát követett el programtalanságával, akkor elkezdett a lap személyeskedni és előkelő hang helyett korcsmai kifejezésekkel élni. Előbb csak lassan, azután hangosabban. Mi figyelmeztettük a Bajai Hirlapot, hogy ne személyeskedést, hanem politikát üzzön, mert ez a város, ez a polgárság érdeke, és válaszaiban megőriztük higgadságunkat, önérzetesen és méltóságteljesen reflektáltunk cikkeikre annyira, hogy a Hirlap az általa ajánlott zsűrit meg sem kísérelte megalakítani, mert félt, hogy pórul jár.

Ekkor, mint győzők nem gázoltunk végig rajta, hanem lapunk utolsó számában cikkeinkben a város és polgárság javát érdeklő dolgokról irtunk tekintet nélkül a Bajai Hirlapra. Mi figyelmeztettük a közérdekre, minket nem okolhat a következményekért senki. S mit tett erre a Bajai Hirlap? Talán az országos szabadelvűpárt programját hozta és ezt dicsérte? Talán az országos függetlenségi-párt programját bírálta? Dehogy! Első sorban azt állítja, hogy sértett hiúság vagy kielégítetlen bosszúvágy volt az oka annak, hogy a szabadelvűpárt megbomlott. Hát minket nagyon kevésbé érdekel, hogy miért bomlott meg a szabadelvűpárt áltóltagos ereje, tény az, amint a Hirlap mondja, hogy megbomlott s az nekünk elég; kit vagy kiket ért sértett hiúság vagy kielégítetlen bosszúvágy alatt, azt nem tudjuk. De mivel ezt már önök szóbelileg a mi tisztelt elnökünkre vonatkoztatták, hát újlag megfelelünk, hogy

Drescher Gyula pártelnökünk akkor lépett ki a szabadelvűpártból, a midőn Magai Sándor volt bajai járásbíró Szutrély úr törvénytelenül városi bizottsági tagnak akarta megválasztatni. Hát nevezék ezt önök sértett hiúságnak, nevezék bosszúvágnak, a tény az, hogy nem akart oly pártnak tagja lenni, mely nyíltan törvényteleniséget proponált, mely anynyi bajba sodorta városunkat, belátta, hogy hazája, városa érdekében csak a függetlenségi-párt zászlója alatt működhetik.

Egyébként nagyon örülünk annak, hogy a mi pártunk elnöke már akkor is akkora tekintély volt önök előtt, ki egymaga képes volt, mint egy művelt kereskedő az egész szabadelvűpárt épségét megbontani. Vagy talán olyan gyöngye lábbon állott a szabadelvűpárt, hogy csak egy ember kellett ahhoz, hogy azonnal szétmáljék? Ha mást értett alatta a Hirlap, hát nevezze meg, kit értett?

Azt mondja továbbá, hogy a bajai függetlenségi-párt etikai tartalommal nem bír és a függetlenségi eszmék csak takaróul szolgálnak. Hát a függetlenségi-párt vásárolta-e a szavazatokat 27 éven át vagy a kormánypárt? Hát a függetlenségi-párt kezében volt a hatalom, a hivatal, a bankigazgatóságok, a jövedelem vagy a kormánypárt kezében? Hát nagy rosszakarat azt mondani egy pártra, hogy etikai tartalommal nem bír. Baja város szavazó polgárainak többségére rámondani az erkölcsi fogyatkozást. Önzetlenül szavaztak a függetlenségi-pártra, bár sok még existenciáját is fenyegetve látta. Mi igenis kijelentjük, hogy van a bajai kormánypárti polgároknak etikai tartalmuk, de le vannak nyugúzva a klikk által, különösen pedig a klikk azon tagjai által, kik a pénzüzeteknél befolyással bírván, rávetik magukat a szavazó polgárokra és elnyomják szabad cselekvésüket. Higyje meg nekünk a Bajai Hirlap, ha Baján mindazon polgárok, kik hivei a független eszméknek, a független, önálló Magyarországra szívük szerint szavazhatnának le, úgy az önök szerint egyedül etikai tartalommal bíró bajai szabadelvűpárt nagyon, de nagyon csekély számra apadna le. De még el fog jönni annak az ideje, a mikor a tények fogják ezt igazolni.

mikor lelkének a felséges világát, keblének a kitért gazdagságát megismertük.

Itt nincsenek fényűzőn élők, nincs nagyvárosias csillogás sem a háromrudas hintón, sem a boltokban. Hiányoznak a fővárosokban megszokott fényes üzletsorok, kirakatok a ház egész földszintjén, melyeket gyakran meghazudtol a belső tartalom. A szemérmelenség nem árulja bájjait kirakatban, hogy a feslett életet növelje. Nem cél nélküli a lótasfutás az utcán. Az ő idejük drága, nem bának vele pazarul. Nincsenek »Otthonnak« elnevezett kávéházhoz, tehát napközi és éjszakai otthonhoz szokott, úgynevezett öslények. Zenés-kávéház, melybe más nagyvárosban pikáns asszonyok légyottra szoktak járni, éppen nincs. Társas körök, melyekbe az időt mulasztani járnak az emberek, gyér számmal, inkább az igazi otthonukban töltik idejüket, lelik örömeiket az emberek. Nálunk sem az, a kaszinó, aminek Széchényi István tervezte.

A déli és keleti városok ismert utcai alakjai: a szerencsejós, népének, regélő álomfejtő, kiöltözködött dragomán, fogyatékos mezű zugirász, varázsos ráolvasó, a ráimádkozással gyógyító, tenyéből jósló, babonás szellemlátó stb. és akiket legelőbb kellett volna megneveznem, az utcán álmosan ödögők s a pletykának könnyelműen hangot adók teljesen hiányoznak, elmarad az aljas csöcselékéből álló közönségük is. Itt mindenkinek a feje a maga napidongájában föl, kiki a dolga után jár, az embereket a mindennapos élet gondja kergeti, nem lebzselnek, nem ölik a napot tükörelakos kávéház kirakatában, nincs a naplopásra költségük. Keleten jobban csörögnek az ibrikek a kis kávézóban, mint itt a nagyokban.

A csendes és erkölcsös bácsik mellett, bűn és gyalázat fészke nincs, félvilági hölgy, a nagyvárosi forgatagban is csak gyérszámmal akad. Nincs forró vér, nincs szerelemre vágyó, behálózó természet, csak kivétel akad. Ezek a kivételek is csak tolvajlott tisztességgel járnak és nagyon másfélék. Ha osztják is kevesen sokakra kegyüket, viselkedésük még az előrehaladott esti órákban is illemes. Nem nevetnek össze a férfiak pillantásával. Mint más nagyvárosokban, itt nincsenek azok a bizonyos szívtelen, csontig-velőig megromlott, égetnivaló kufárok, akik háborgásba hozzák a morális érzést, mert a tapasztalatlan lelkek, fiatal teremtesek megromlásából élőködve, megrontják a fiatal lányok életutját. Lejtős uton, elcsúszás veszedelme. Az elbukott, mamát nem szerződtet szemfényvesztésre. De ne foglalatostkodjunk bővebben ezekkel a modern mosolygású, szemhunyorítással beszélő, félreismerhetlen jóindulatot mutató kisasszonyokkal, akik fellökve az önérzetet, ott künn, az önálló életben sokat forgolódnak ugyan, de akikről a szalonban nem szokás beszélni. Arcbőrükkel nem állanak felelősséget cselekedetükért. A nagyvárosi életnek ezzel a kinövésével úgy vagyunk már, hogy például Berlinben nem tűnik az fel, hogy van Krisztiániában ellenben észrevesszük csakhamar hiányát az utca képéből. Megtámadhatatlan az erkölcsi épségük, mert az erkölcs és dolog, jellegzetes tulajdonsága a város lakóinak. Az erkölcsiséget nagyban mozdítja elő az a körülmény, hogy az éjszakai égőv alatt nem pezsdülnek fel olyan gyorsan az érzelmek, mint az úgynevezett szerelmesek országában, virágos Itáliában, napsugaras Hispániában, ahol annyi a boldogtalan frigy viharos moz-

zanata, meghasonlott házasság. Legujabb időben hanyatlott ugyan kissé az erkölcs Norvégiában, de még mindig a svédok és dánok fölött áll.

Itt a boldogságot a természet fukarsága növeli, de azért az utcán senkinek sem olyan sietős a dolga, hogy felvilágosító, oktató szóval utba ne igazítsa az idegent. Erre nem sajnálják fáradságukat. Készséges a kiszolgálás vendéglőben, boltban, turista irodákban, bizalmat keltő, melyhez hasonlót nem találtam sehol. Megnő a jó hírük. Szégyenben nem ég homlokuk.

Jártam ennek az amerikai arányokban keletkezett európai Chicagonak,¹⁾ a Dardanellák-szerű keskeny fjordjain, izlésteljes nyaralók és tetszetős fürdőházak ezrei mellett el, portalan jó levegőben, verőfényes napvilágban, s mondhatom, hogy az itteni vizeken való utazásaimnak az emléke a legkedvesebb előttem. Vízen rózsák, liliomok között járni, mindig kellemes.

Mit szóljak a kitágult látkörrel bíró, hegymagasan diszló, nyirott bokrokkal teljes, mesterséges vízművekkel, rejtőző, csörgő szökőkutakkal ékes, faragott, csiszolt kövekkel beszegett hattus tóval tündöklő, emeletes villa kilátási tornyával felségesen nagyszerű St. Hanshaugen²⁾ rólád?! Ha mondanám, hogy ez olyan dús kert, mely zsenge fűvével ékes elevenszőnyegével, üde lombjával állandóan mutatja a tavasz ujjáébredését, — mint ha csak most lenne a bimbónyitás — a tavasz-

¹⁾ Krisztiánia 1801-ben csak 8900 lakost számlált; 1893-ban már 161.000-et, később 175.000-et; azóta is már jóval többet. Tünelmes fejlődés. A nagyvárosok mértékét számarány tekintetében is mindjobban eléri

²⁾ Magyarul annyit jelent mint szt. János-halma.

Vagy talán egyesek nem bírnak pártunkban etnikai tartalommal, kik azok? Elő a nevekkel. Hát azt kérjük, hol van az etnikai tartalom azoknál, akik önzetlenül dolgoznak a közjóért, vagy azoknál, kiknek működéséért hivatal, jövedelem, állás és kitüntetés jár? A hol a nép jogait védik és a közszabadságokat, vagy ott a hol elnyomják? Hát a függetlenségi eszmék csak takaróul szolgáltak? Kinek, minek? Milyen érdekek fűzték ehhez a függetlenségi pártot vagy tagjait? Tehát a függetlenségi eszmék önök szerint is takarónak jó. Ha helyeslik, miért nem követik a függetlenségi eszméket? Önök nem követik, de aki követi, annak az csak takaró. Miért, talán pénzt, hasznot, hivatalt, állást, jövedelmet vagy mit remélünk? De hisz a szabadelvűség a klikknek micsoda? Dehogyan takaró. Hivatal, állás, jövedelem, protekció és járulékaik.

Micsoda konzekvenciát von le a Bajai Hírlap abból, hogy a mi pártunkat a választás eredménye meglepte? Hát tegyük fel, hogy meglepett. Mondhatom, hogy nagyon szeretnénk, ha pártunkat és tagjait sok ily kellemes meglepetés érné. De vajjon a klikket nem lepte meg, hogy megbukott jelöltjével együtt? Kívánunk nekik is sok ilyen meglepetést. Hát bizony sokan, de nagyon sokan örültünk, hogy végre valahára a független polgárság, mely mindig híve volt a függetlenségi eszméknek, egyszer, végre diadalt aratott. Nem tudja a Hírlap az okát? Mi megmondjuk. A megközelítőleg tiszta és szabad választás. Valami nagyszerű adatot vélt kívánni a Bajai Hírlap a meglepetéssel, jövőre még azt is felfedezi, hogy Nagyváradon is meglepetés volt, mikor Tisza Kálmán megbukott. Ezen meglepetésből egy tanulságot vonhatott volna le a Bajai Hírlap, t. i. azt, hogy csak megközelítőleg tiszta választásnál Magyarországon még a miniszter is bukik a függetlenségi eszmékkel szemben.

Nagyon téved a Bajai Hírlap, ha azt hiszi, hogy a közügy terra incognita volt pártunk előtt. Ugyanis ismeretes, de le voltunk igazva, el voltunk nyomva, nem tudtuk érvényesíteni magunkat. Még szebb volna reánk nézve, ha

terra incognita ismeretlen lett volna a közügy terén való működés. Annál szebb, annál dicsőbb ránk nézve, hogy az előttünk ismeretlen úton legyőztük azokat és eszméinket keresztülvittük azok felett és azok mellett, kik a Bajai Hírlap szerint otthonosak voltak 27 évig a közügy terén. Ó szegény közügy! Szegény közgyűlések! Nézze meg a tisztelt Hírlap, milyenek voltak azelőtt. De nini minő feledékeny a Hírlap? Nem a Bajai Hírlap volt az, mely mindig kifogásolta a közgyűlés menetét, nem az írta a bajai kormánypróról, hogy »valami rothad Dániában,« nem az kívánt egy erős ellenzékét? Nem a Bajai Hírlap volt az, mely midőn főszerkesztője a József-városi bizottsági tagságból kibukott, a bajai ellenzék akció képességét és működését magasztalta, nem emlékszik már, hogy azt írta, hogy »tanulhat a bajai kormánypróról a bajai ellenzékétől?«

Ő idézte fel könnyelműen az ellenzék szellemét és most szeretne tőle szabadulni, de mindig előtte lebeg Banquo szelleme!

Mi lelkesítette a függetlenségi pártot más, mint Magyarország függetlenségének, önállóságának eszméje? Vagy ez nem termékenyítő? A szabadelvű eszme, amelynek tartalmát nem tudják megmagyarázni, a mely ma szabadelvű jelszó mellett a conservatismust képviseli minden téren, ez a termékenyítő? Mily személyes motivumok voltak szülő okai a függetlenségi párt állítólagos 3 napos vajúadásának? Világosságot kérünk! Mik azok a személyes motivumok? Hogy jelöltet kerestek néhány városi polgár akkor, midőn még a függetlenségi párt meg sem volt hivatalosan alakítva? Hát aztán? Nem ment a felsőbb-séghez jelöltet kunyorálni, hanem maga állított jelöltet. Mit gondol a tisztelt Hírlap, mi vezette a bajai polgárságot? Nem a függetlenségi eszmék erkölcsi foglalatja? Hát mi az Isten csudája? Gondolják-e, hogy ha más alapot követett volna, győzött volna a polgársággal? Soha sem.

Mi bátran beszélhetünk tartalomról, mert elég tartalmas programunk van, beszélhetünk tervről, mert eleget szellőztetjük terveinket és győztünk terveinkkel. De hol van az

önök tartalmuk? Miből áll az? Mik a terveik? Még mindig adósak vele. Képrombolást végeztünk tisztelt Hírlap? Hát nem a Bajai Hírlap írta, hogy »kormányprórton Hippokratés arcok vannak.«? Mit döntöttünk porba, mit zúztunk össze a diadal mámorában? Tessék egyetlen egy dolgot is megnevezni. Nem diadalittaságtól megtévesztve, de kötelességérzetből hozzáláttunk ahhoz, hogy a város közügyeiben a nyilvánosság, a közügyek tiszta, igazságos ellátása, a közszabadságok kiterjesztése, a polgárság jogainak érvényesítése, azok anyagi és erkölcsi támogatása diadalra jusson. Nem arrogálás volt ez, hanem kötelesség, hogy a polgárságot e téren sem hagyjuk cserbe, kötelesség, amelyet a bajai szabadelvűpárt 27 évi uralma alatt elmulasztott. Múlt számunkban felsorolt eredményünk rövid működésünk idejét áldással koronázta. »Mit hoztak létre a »lankadatlan gondozásban megöszült férfiak?« A felekezeti élet sokoldalú dologtevésében, kulturális, humanitárius egyleteink vezetésére és igazgatására körül évtizedeken keresztül?« Mi az a produktív munka, mit zajtalanul, csendesesen Baja város igaz jóvoltáért és jövőre boldogulásáért szabadelvű alapon létrehoztak?

Nézzon körül Baján a Hírlap! Baján tönkretette a bajai szabadelvű-párt uralma a kereskedelmet, az ipart, felburjánozta a protekciót, a komaságot, a sógorságot és ezek kinövéseit, adóságra verte a várost, a polgárokat akaruk érvényesítésében meggátolta. A törvénytelen-ségre, a felsőbb-ség iránti tiszteletlenségre adott példát. Nem merték a szabadelvű-párt uralma alatt az igazat megmondani, mert féltek volt mindenható hatalmuktól. A szabadelvű-párt uralma kiszolgáltatta városunk építkezését, iparát, kereskedelmét, minden nagyobb munkáját az idegeneknek, a hivataloknak egy részét is. Hát hogy dicsérhetnénk ezen eredményeket?

A Bajai Hírlap ezek után reánk fogja, hogy mi személyeskedtünk. Mi a klikket és ennek tagjait a petíció beadása előtt nem támadtuk. Abban a pillanatban, a mikor Baja város polgáraitól azt állította a klikk és ennek eszközei a petíciót aláírók, hogy gyutogatók, meg-

színek folytonos ragyogását, és a melyben a szülő csak disznóvénnyel, melynek nincsen megérése; ha mondanám, hogy ez most — Mid-sommar, nyárközepén — egy disz-park, a természet és emberkéz által pazarul fölékesített, vidék, uszkáló és kergetőző hattyuk tanyája, látvány, melylyel alig lehet betelni; végre ha mondanám, hogy ez Krisztiánia gyöngye, egy elcsépelet frázist hangoztatnék csupán, anélkül, hogy kifejeztem volna azt, mit róla mondani akarok. Valóban csodálkoztam azon, hogy egy ilyen díszkertet alkotni lehessen ilyen magasan fent Éjszakon, ahol hideg klíma alatt — a föld későn küldi ki magából a leveleit — csinytevő a természet. Nem hittem, hogy az itteni hűvös nyári lég, annyi magas törzsű és bokor rózsát!) fakasszon a rövid nyáridőn. Zsenge bimbók nyílnak pazar rózsává, csak-hogy ezek a rózsák nem természetnek fenséges csöppeket. Megállok virágzó rózsátó mellett s egy hulló rózsára nézek, lágy koppanással esnek szirmai. Mi sem egyszerre halunk meg. Látva a viruló kertet, eszembe jut egy írónak megjegyzése: »Krisztiánia nyáron tündéerkert, télen át a köszvénynek a siralomvölgye.« Meglehet.

Ehhez a rózsáskerthez az ellenkép megjelenik az emlékezetemben olasz tavaszon Flórencce. Hiszen a napfényes színezés pompájában egy egész kis Flórencet látok most itt, hol millió virág ékesíti a föld zöld kontósát, kertben a kertész művészete. Az itteni virágok ugyan nem olyan égető színek, a levegő tőlük nem olyan illatterhes, mint a napsugarak hazájában, azért ezeket a virá-

gokat, mint nálunk a ligetekben fakadtakat, nem döngicsélik körül a mézet gyűjtő, apró, légi szárnyasok, légy és darázsféle sem; a virágillat sem olyan szálló, mint a lehelet. Fű, fa, virág örült a melegítő sugaraknak. Afrikából jövő szél nem perzseli a csillogókat, susogókat. Nehezen birtam megválni a ritkaság, vízöntözte díszkertetől, melyet, mint-ha marasztaló tündérek lebegtek volna be, mikor a levegőben enyhe fuvalom kelt.

Az éjszakai népek nagyon szeretik a virágokat, pedig ezek ápolása itt több gondba kerül, mint nálunk, hol a természet korábban ébreszti életre azokat. Virág itt, virág ott, akármennyi virág, sőt a szobák boltozatáról is virágokkal telt kosárcák lógnak le. Csüngő-büngő díszítés. Az év legnagyobb részében meg kell elégedniök azzal a lebegő édes illattal, mely az állványedényből párolog. Fuchszia, sehol szebbek, mirtus, kevés helyen több. Cseréprózsa, sehol annyi. Ernyős virág akármennyi, nem túlozok, mikor azt mondom erről a gyönyörű kertről, melyben annyi virág nyit, hogy az, egy darabka paradicsom. Szép időben teli úri közönséggel. Engem nem a legkedvezőbb időben hozott ide az utitervem; az 1897. évi nyárra, haragudtak a turisták, gyakori volt az esős fellegeknek járása, a nap bujdosít játszott, kibukkant és elrejtőzött a felhők között, gyakori volt a szitáló eső, sőt szakadás a nehéz felhőkből, többször állott be zavar a természet rendjében, sőt makacsodott a rossz időjárás; örültem mégis annak, hogy a kerti szép utakon, nem egy szertezilált szőke selyem haját láttam röpködni a hullámos levegőben a norvég szépségek nyomában. Gög nélkül való teremtetések, fényes zöld fű hajlongott körülünk.

Ami Stockholmnak a Djurgården, Koppenhágának a Klampenborg, Berlinnek a Thiergarten, Drezdának a Königlich grosser Garten, Bécsnek a Prater, nekünk a Városliget, Párisnak a Bois de Boulogne, Flórencnek a Viale dei Colli, Madridnak a Buen Retiro és a vele kapcsolatos Páris de Madrid. Lisszabonnak a Passein publico da Estrela, Konstantinápolyknak az Európai Édes Vizek, Kairónak az Ezbekije-kert, az Krisztiániának a St. Hanshaugen. Aki ezeket látta, megért engem s fölösleges minden további dicséret. Az egyikbe már akkor járnak, mikor a tavasz ébredőfélben, a másikat csak a nyár melege hozza virulásba.

A park kilátási tornyának az ablakai különböző szépszínűek. Köröskörül kerengek a fatornyban. Fáradt lábomon — úgy érzem — mintha hangyák szaladoznának. Egész Krisztiánia a messze hegyek között elbujdosó fjordjaival, idestova mozgó hajóival, árbócerdejének a körrajzával látszik ezekből az ablakokból pirosan, vörösen, kéken, zölden, a halvány színek árnyalatában. Nézve a színes üveg ablakokon, szinte káprázat szalad szemünkre. Az esti égi világ szinompája még jobban emeli ki szemünkben a képeket és egy soha nem látott álomvilágban képzeljük magunkat. Öröm fogott el.

Mikor Krisztiánia még a Harald király által épített (1050) igénytelen Oslo volt, a fjord tulsó felén feküdt. Mikor a tüzek hamuvá oszlatták Oslo falait,¹⁾ IV. Keresztély (1624) a mai helyén építette fel a norvégek fővárosát, nevét, névül adván.

¹⁾ A norvégek maguk perzselték, mielőtt a svédek elfoglalták.

¹⁾ Molde város még fölebb fekszik, az éjszakai szépség 63-ik foka alatt, rózsák mégis annyi benne, hogy elnevezték rózsák városának. A többi norvég városokhoz mérten, paradicsomi Molde.

vásároltak, megvesztegettek a polgárok, meg lett véve Baja város polgárságának lelke a függetlenségi-párt által; akkor mi is előszedegettük őket. Mai napig miben sem személyeskedtünk, most Lemberger úr kezdi, hát mi ebben sem fogunk sem neki, sem a klikknek adósok maradni, előszedjük majd őket egyenként és összesen.

Ugyanakkor kezdődik ezen küzdelem, midőn a városban majdnem minden héten más sztrájk van, midőn a klikk által koldúsbotra juttatott városban feljajdulnak az emberek, keresik sorsuk javítását, midőn mindkét pártnak össze kellene fogni a társadalmi élet, a társadalmi rend fentartása érdekében, midőn minden erőnk a város, az ország állapotának tehetségünk szerinti felvirágzására kellene fordítani, midőn már már anarchicus állapotok tünetei mutatkoznak és existenciánk, vagyunk, életünk van veszélyeztetve, ha nem üzünk böles és méltányos politikát. Ebben a légkörben, előáll Lemberger úr, aki lapjában azelőtt minket dicsért, és a kormány-pártot üttötte, ki nem fog többé megszabadulni Banquo ezen szellemétől és azt mondja, hogy a bajai függetlenségi-párt személyeskedik, ő nem, ő csak azt mondja, hogy a függetlenségi-párt tagjainak nincs létjoga, nincs ethikai taatalma, népboldogítók, görögtüzet csinálók, személyes motívumok között vajudott a párt három nap alatt, rombolunk, zúzunk, törünk, minden szépet, jót, mit ők alkottak.

Aki azt írja, hogy egy pártnak és tagjainak nincs ethikai tartalma, aki azt írja, hogy ellenfeleit személyes motívumok vezetik, aki mikor lapjáért kauciót tesznek le és fizetik a munkakerőket, köpönyeget forgat, annak van talán ethikai tartalma? Pedig komolyak az idők tisztelt úr és tisztelt kormány-párt, nem ez a mai feladatunk. Rá érünk majd az ilyen dolgokkal a választás előtt egy hónappal is. Higyjék meg nekünk, jobb lesz az önökre nézve, meg a városra is.

Még tovább megyek tisztelt kormány-párt! Tegyük fel, hogy a függetlenségi-párt jelenlegi vezetői nem volnának tovább vezetők. Tegyük fel, hogy vagy az önök működése vagy a polgárság bizalmának elvonása folytán positiojukat elvesztenék? Ugyan mi történné? A mint e cikk írója saját személyében gondolkodik, bizonyára úgy gondol a többi is. Hát kérem cikkeket írni, a közgyűlésen beszédek tartani, az ügyeket tanulmányozni, párt-ügyeket vezetni, a polgárságot mindenféle adó-, illeték-ügyben, a közigazgatás egyéb ágaiban útbaigazítani, jövedelmeinek egy részét ilyen célokra áldozni, hát tessék elhinni, hogy egy martiromságtól szabadulnánk meg s ha ma történnék, hát mit vesztenénk? Nem gondolják meg az urak, hogy így dolgozva nem várunk köszönetet még elvtársainktól sem és a tetejébe még a klikk által megyanusítva, megrágalmazva azok által, kiknek circulusait a polgárság érdekében megzavarjuk gyűlölvé, egy sereg ilyen ellenséget teremtve, megfenyegetve a polgárság érdekéért, akár életünkkel játszva sikra szállani, valami nagy vesztesség volna ránk nézve. Ha mi is nyugodtan élhetnénk hivatásunknak, ügyeink kezelésével, hivatásunk, foglalkozásunk intesivebb betöltésével működneink! Mit gondol a tisztelt klikk, hogy nekünk ebből kárunk, nekik pedig hasznuk lenne?

Dőre, hiú reménység! Baja városában, de Magyarországon a függetlenségi eszme többé ki nem veszik, egy kis időre pihenhet, de annál elementárisabb erővel fog kitörni. Nem mi képviseljük Baján a függetlenségi eszmét, nem a mi személyünkhöz van az kötve, mi ahhoz sokkal kisebb emberek vagyunk; képviseli azt Baja város polgársága, azt pedig nem képes a klikk megtörni. Bizonyosan fognak akadni és vajha mielőbb és minél nagyobb számban akadnának a fiatalabb és a java férfi-korban levő generációból férfiak, kik úgy, de talán még jobban fogják megállni helyüket, mint mi, sőt tekintve a szabadelvűpárt kihívó modorát, bizonyára radikálisabb eszközökkel is fognak dolgozni. Nem panaszképen mondjuk, hogy sok a vállunkon a teher, hanem azért, hogy a mi állásunktól való lemondás vagy elállás nekünk nem volna terhünk, kárunkra, hanem egyénileg hasznunkra.

Tartozunk, mint hazafiak, tartozunk, mint Baja város polgárai azzal, hogy addig míg a polgárság bizalmát el nem veszítjük, terhes

és nehéz állásunk, hivatásunk mellett, mint a katonák helyünkön kitaratsunk, s ha azt a zászlót, melyen Magyarország szabadsága, függetlensége van felírva elől lobogtattuk, hogy e zászlót továbbra is magasan lobogtassuk, hogy ez eszméknek továbbra is teljes erőnkkel szolgálatában álljunk hazánk és városunk javára. Adjon ehhez a Mindenható nekünk elég erőt, kitartást, jó szándékunknak eredményt; adja a nagy ég, hogy működésünk a polgárság érdekében hasznos és áldásos legyen. Amen. — n.

Kőmives és ácsstrájk.

A bajai kőmives és ács munkások munkaadóikkal szemben hétfőn felvették a bérharcot. Ez a sztrájk rövid időn belül a második.

Az első sztrájk két hétig tartott, amikor úgy a segédek, mint a mesterek a kötött egyezséggel nem voltak megelégedve. Az elégedetlenség mindkét részről lappangott, míg az idén a tavasz elején teljesen kitört. A mesterek a segédek elégedetlenségét tapasztalva, az idén szakcsoportot alakítottak és átirták az építőmunkások szakszervezetéhez, hogy tudassák a kívánságaikat.

Ugy az ácsok, mint a kőművesek erre be-terjesztették a kívánságukat, amelyek lényegében ezek: A munkaidő 10 órában állapítatik meg. Munkabér óránként 30, 32 és 34 fillér. Túlóránál 50% béremelés. Vidéken a nappali fizetés is emelkedik 20%-kal. A mester a segédet nem mint eddig vasárnap, hanem hétfőn reggel szállítja vidékre és az utazás ideje is fizettetik. A munkaadó vidékről 18 kilométeren belül minden szombaton, azontúl minden második szombaton hazaszállítani köteles a segédet. Ezenkívül vannak apró lényegtelen kívánságok.

A tárgyalások háromhét óta folynak és minthogy nem tudtak megegyezni, a munkások vasárnap szakgyűlést hívtak össze és kimondták a küzdelmet a végsőig.

A kitört sztrájkot bejelentették a rendőrségnél, mint I. fokú iparhatóságnál és fel-ütötték a sztrájk tanyát a vásártéren.

A rendőrség összehívatta kedden az ácsok részéről, szerdán a kőmivesek részéről a békéltető bizottságot. Hosszú tárgyalás indult meg, de eredmény nélkül. A mesterek ragaszkodnak a tíz és fél óras munkaidőhöz és kívánják, hogy a fizetés, mint minimum 2 kor 40 fillér és mint maximum 3 kor 40 fillérben állapíttassék meg. Az időn túl való munkát 25%-kal akarják túlfizetni. A vidéki munkára nézve pedig úgy vélik, hogy a leg-helyesebb az esetenkénti megegyezés mindenre nézve. Minthogy mindkét fél mereven megmarad az álláspontjánál, egyelőre nincsen kilátás az egyezségre.

Sőt a legutóbbi béketárgyaláson újabb differencia is merült föl. A segédek el akarják ismertetni a bojkott jogát, viszont a mesterek ezt nem fogadják el és határozatilag kimondták, hogy ha a segédek egy mestert bojkottálnak, úgy a mesterek beszüntetik az összes munkát és elbocsátják összes segédeiket.

A bojkott rendkívül erős fegyvere a munkásoknak. A bojkottált mester nem képes munkást kapni. Erre éppen most van példa. A bajai kőművessegédek kimondták egy mesterre a bojkottot és az az idén még nem kapott munkást és a segédek állítása szerint az idén nem is fog kapni.

A bajai áll. Tanítóképző intézet hangversenye.

Fényesen sikerült hangverseny színhelye volt a »Bárány Szálló« nagyterme folyó évi április hó 16-án. A bajai állami tanítóképző intézet ifjúsága ekkor tartotta hangversenyét óriási közönség jelenlétében. A hangverseny kezdése esti 8 órára volt kitűzve, de volt már fél kilenc is, mikor megkezdődhetett, mert a közönség özönlésének szinte nem akart vége szakadni.

A kiváló izléssel és szakértelemmel egybeválogatott műsort Major J. Gyulának »Diszmenet« című uvertürje nyitotta meg, melybe a ma oly nagy népszerűségnek örvendő kurucdalaink legszebbjeit szőtte a zseniális szerző. Az ifjúsági zenekar ezen első debütjénél már

azt az örvendetes tapasztalást szerezhettük, hogy kiválóan fegyelmezett zenekarral van dolgunk. Kovács zenetanárnak, ki meglepő eleganciával vezette a kart, sok ambíciót és még több tudást kellett kifejtenie, hogy ily kiváló sikerű, a szó igaz értelmében véve: *hangversenyt* birt növendékeivel produkálni. Az utolsó akkordokat már tapsvihar zavarta meg, mely épügy szólta a derék ifjúságnak, mint Kovács zenetanárnak.

A műsor második száma Schumann »Cigányélet« című karéneke volt. E számnál már az énekkar mutatkozott be. Nagy zavarba lettünk volna, ha azzal a kényes kérdéssel bizattunk volna meg, hogy az ének- és zenekar közül annak adjuk az elismerés pálmáját amelyet jobbnak és tökéletesebbnek találtunk. A kérdést a legnagyobb valószínűség szerint úgy oldottuk volna meg, hogy az egész pálmát Kovács zenetanárnak, adtunk volna oda, ki ép úgy az ének-, mint a zenekart betanította.

A halhatatlan mester ezen kiváló alkotása dicséretre nem szorul, dicséret érdemli azonban az ifjúsági énekkart, amely azt előadta. A pianók és pianissimók szépsége, tisztasága adta meg tulajdonképpen a karének fényét. A Budapesti Zenekedvelők egyesületének országos hírű igazgatója, az én volt énektanárom: Bellovits Imre, mikor Verdinek hatalmas Rekviem-jét tanultuk, egy pianissimo résznél lecsapta a karmesteri pálcát s csudamódon le- szidott bennünket, s azt mondta, hogy *ordítunk*.

— Jegyezzék meg — mondotta, — hogy csak az tud énekelni, aki piano és pianissimo is énekelni tud. Ez az énektudás fokmérője. Az ordítás nem művészet.

Pedig dehogy ordítottunk, csak nem énekel- tünk olyan pianissimo, mint kellett volna.

Ez a jelenet jutott eszembe most, mikor az énekkar remek pianissimóin el-el gyönyörködtem. Hiába, csak a pianissimo tesz széppé minden éneket, mert ott, ahol nincs pianissimo, a fortissimo sem tud érvényre jutni. A kar- énekben az ensemble-on kívül Márton tanító- növendék tisztá és szép tenorszólió keltettek általános feltűnést. A zongora-kíséretet Hügel F. III. osztályú és Geyer J. II. osztályú tanító- növendékek látták el igen szépen.

Coppée-nak a világhírű »Hajótörött« című megrázó költeménye került most előadásra, mely alkalommal Bolyos J. IV. osztályu tanító- növendék mutatta be kiváló szavaló képes- ségét

Ezután Mendelssohn »Athalia« nyitánya következett, melyet Titz, Jaramazovits és Reiter IV. o. tanítónövendékek hegedűn, illetőleg fuvolán, Pócza J. gyakorló iskolai tanító nagy- böngön és Kovács Dezső tanár zongorán adtak elő zajos tetszéstől kísérvé. E számot a »Falu végén kurtakocsmá« című pompás férfikar követte, melyet ismét az ifjúsági dalkör adott elő szünni nem akaró tetszésnyilvánításoktól kísérvé.

A műsor legérdekesebb pontjainak egyikére került a sor ezután. Ruttkay István I. osztályú tanítónövendék adta elő Szávay Gyulának »A-B-C« című remek költeményét — abc-és könyvvel a kezében. Hogy a még szinte kis fiú kedves megjelenése, ügyes gesztusai, avagy a költeménynek meglepően szép előadása okozta-e azt a nagy tetszést — nem tudjuk; de tény az, hogy a legdédelgetettebb primadonna sem kaphat több tapsot, mint kapott a kis Ruttkay. Scherer Sándor, a boldog direktor rögtön behívatta őt Bolyossal együtt és maga mellé ültette a két kitűnő szavalót.

Nagyon szép szám volt az ezt követő Dancla-féle »Resignation is, melyet Mátrai J. I. oszt. tanítónövendék adott elő Geyer J. zongorakísérete mellett. Mátrai igen elegáns muzsikus, kiváló finomsággal kezeli a vonót s meglátszik rajta, hogy sok van benne nagy- bátyjának: Matauschek Antalnak, a mi illustris művésznünknek művészi ihletéből. Eljenzés és tapsvihar követte ezen számot is, mely épügy szólott Mátrainak, mint Geyernek, ki igen ügyes zongorakísérőnek bizonyult.

»Népdalegyveleg« követte e számot, mely alkalommal a közönség kedvencei: az éneke- sek léptek ismét akcióba. Ezen pompás pi- ésnél Kovács Dezső zenetanár, mint zene- szerző is bemutatkozott, ő írta át t. i. férfikarra az előadott szebbnél-szebb népdalokat. Hogy mint zeneszerző is megállja helyét, mi sem bizonyítja jobban, minthogy e számot meg is kellett ismételni — annyira tetszett a közönségnek.

Az igazán meglepő sikert aratott hangversenyt Romberg »Gyermek-sinfoniája« fejezte be, az előbbi zeneszámokhoz méltó precíz előadásban.

Az előadás végezetével Scherer Sándor igazgató nem győzte a sok szerencsekívánatot fogadni, ő azonban szerényen elhárította magát az érdemet azt mondván:

— Kovács kollégámé az érdem.

A hangversenyt reggelig tartó táncmulatság követte, melyen az ifjúság ugyancsak kivette a részét.

Tihamér.

Válasz egy förmedvényre.

Lapunk f. évi 15-ik számában egy karcolatszerű napihír jelent meg *személyek megnevezése* nélkül és anélkül, hogy egyáltalán a hír tendenciája bárki ellen irányult is volna.

Egyszerre jelentkezik Balla Károly nevű ügyvédjelölt, aki hosszú ideig volt Dr. Lemberger Ármín ügyvédsegédje és beugratás folytán *leleplezve önmagát*, magára veszi a napihír tartalmát és indokolatlan kifakadásokban kikel lapunk ellen.

A sértő kifejezésekért lapunk felelős szerkesztője lovagias elégtételt kért, ami alól azonban Balla Károly kivonta magát az alábbi nyilatkozat tanúsága szerint:

Tekintetes

Dr. Szirmai Vidor urnak

Helyben.

Kedves Barátunk!

Megbízásod folytán lovagias elégtételt kértünk Balla Károly ügyvédjelölttől a Bajai Hírlap f. hó 17-iki számában megjelent sértő kifejezésekért, de Balla Károly lovagias elégtételt adni nem volt hajlandó s így az ügyet részedről a lovagiasság szabályai szerint befejezettek nyilvánítjuk.

Kelt Baján, 1904. ápril 17.

Dr. Valentin Emil s. k.

Dr. Fehér Lőrincz s. k.

Ilyen úrral többé nincs dolgunk. Ez az úr egyszer és mindenkorra le van tárgyalva!

De igenis van még egy szavunk a „Bajai Hírlap” főszerkesztőjéhez, Dr. Lemberger Ármín úrhoz, és pedig az, hogy a mi lapunk méltóságán alólinak tartotta volna egy **lap társunkkal szemben felelősség nélkül személyeskedő** szennyiratot közölni, annak szövegezésében **közreműködni** és azt **sajátkezűleg a nyomdába levinni**, amint ezt a „Bajai Hírlap” főszerkesztője megtette.

Vagy talán azt hiszi Lemberger úr, hogy a felelős szerkesztő háta mögött bujkálni, másszor meg nyílttéri strohmanak neve mögé rejtőzve **személyeskedő** rágalmakat, **felelősség nélkül egy lap társra** szórni a fennen hirdetett „erkölcsi tartalom” és „előkelő hang” emelésére szolgál?

A „Bajai Független Ujság” szerkesztősége.

HIREK.

Esküvő. Zeiger Károly f. évi május hó 3-án tartja esküvőjét Pollák Fanny úrhölgygel, Pollák Géza bajai főügynök szép és kedves leányával.

Eljegyzés. Kazal József bajai nyomdatulajdonos, a Bajai Hírlap kiadója eljegyezte magának Bernhardt Rózsika úrhölgyet, özv. Bernhardt Istvánné urnő szép és szeretelmű leányát.

Jótekonyság. Pintér Ferenc s Deák Sándor egy-egy házrészjegyet ajándékoztak az Ipar-

testületnek, melyért az elnökség ezton mond köszönetet.

Eljegyzés. Lechi Zaccaria Ádám Kézdivásárhelyen állomásozó m. kir. honvéd százados csütörtökön tartotta eljegyzését tomesini Tomcsányi Sándor ügyvéd kedves és szeretetreméltó leányával Ilonka úrhölgygel.

A bajai vörös kereszt fiók-egylet folyó hó 26-án, kedden d. u. 4 órakor fogja a Bajai takarékpénztár gyűlés termében az évi rendes közgyűlését megtartani. Tárgyak: 1) az 1903-évi zárószámadások bejelentése, 2) az évi jelentés, 3) a választmány alapszabályszerű kiegészítése.

Eljegyzés. Beke Béla kir. kataszteri mérnök e hó 18-án jegyet váltott Eckert Etelka kisasszonnyal, Eckert Antal szeretetreméltó leányával.

A képviselőválasztók névjegyzéke. Felhívjuk t. olvasóink figyelmét a polgármester alábbi hirdetésére:

Baja város központi választmánya közteszi, hogy az országgyűlési képviselőt választóknak az 1905-ik évre kiigazított névjegyzéke a kihagyottak névjegyzékével együtt folyó évi május hó 5-től kezdve bezárólag folyó évi május hó 25-ig a városi irodaigazgató hivatalos helyiségében közszemlére kitétetik, a mely névjegyzékek köznapokon délután 2—6 óra között lemosolhatók és a melyek ellen folyó évi május hó 5-től 15-ig felszólalások beadhatók, a felszólalásokra netán teendő észrevételek pedig folyó évi május hó 16-tól 25-ig fogadhatnak el.

A felszólalások és észrevételek felett a központi választmány folyó évi július hó 1-től 20-ig fog határozni, mely határozatok július hó 20-tól 30-ig lesznek az irodaigazgatónál közszemlére kitéve.

A központi választmánynak a felszólalások vagy észrevételek felett hozott határozatai ellen a m. kir. Curiához intézett felebbezések a közszemlére történt kitétel követő 10 nap, illetve a kézbesítéstől számított 10 nap alatt nyújthatók be ezen központi választmányhoz.

Mozgalom az ügyészi megbizott ellen. A bajai polgárság körében — mint értesülünk — mozgalom indult meg a végből, hogy az igazságügyminiszterhez felirat menesztessék Dr. Lemberger Ármín bajai kir. járásbírósi ügyészi megbizottnak elmozdítása iránt. A polgárság ugyanis összeférhetetlennek tartja, hogy egy politikai párt nyílt kortese, egy pártorganum vezetője oly állást töltsön be, melynek dekorumát sértheti egy prononcirozott pártállásfoglalás.

Az ipartestület közgyűlése. A bajai ipartestület vasárnap tartotta meg rendes évi közgyűlését, melyen elhatározták, hogy az olvasó termet 3000 korona költséggel kibővítik. A közgyűlés a tanoncügyet is oly módon rendezte, hogy az az iparostanonc, akit rossz magaviselet miatt kétszer megintettek, egy hónaptól egy évig terjedhető továbbtanulásra utaltatik, újabb megintés után pedig felbontatik a szerződés és Baján többé iparostanonc nem lehet. Ezután Szakáll József és Schaffer Márton szegedi iparosok az iparos nyugdíjintézet megvalósítása érdekében emeltek szót. A tisztújításnál egyhangú lelkesedéssel újolag, most 3 évre, megválasztották Czérnay Imrét, kinek már eddig is számos érdemei vannak az ipartestület föllendítése és az iparosok érdekeinek megvédése körül. Előjárósági tagok lettek: Alföldy Béla, Bálint József, Beiszer Miklós, Breinik Ferencz, Csermák Ernő, Eckert Ferenc, Fehér Gergely, Gebhardt Dezső, Hanák Géza, Halpauer András, Köbling Ferencz, Kiesel János, Klein János, Mikolecky Ferencz, Ozvald Ferencz, Rónai Gyula, Reichenberg Antal, Tomasits Sándor, ifj. Utri Pál, ifj. Wagenblatt József; számvizsgálók: Kovács Gyula, Polhammer Nándor, Weisz Henrik.

Hamis pénz. Schudler János átadott a rendőrségnek egy 5 koronás hamisítványt azon jelentéssel, hogy azt Ikotits Ferenczétől kapta munkabér fejében az ügy a kir. járásbíróshoz áttétetett.

Az anya halála. Tragikus halállal múlt ki Angyal Sándorné szeremlei földműves asszony kedden este nyolc óra tájban. A rémes esetről a következő tudósítást vettük: Kedden délután együtt mulatott Angyal Pista néhány pajtásával köztük Körösi Istvánnal és Mózes-

sel és Csáky Istvánnal a szeremlei nagykorosmában. Lehetett esti nyolc óra, amikor abban hagyták a mulatozást s kissé pityókosan odahagyták a korosmát. Az uton valamien összekülönböztek, mely alkalommal Angyal Pista kikapta az egyik legény kezéből a füttykőst s befutott vele a közel lévő házukba. Alig ért azonban be a kapun, a kődarabok zápora hullott az ablakon keresztül be a szobába. Angyal erre puskával a kezében kifutott az utcára, hogy a támadókat elriassa. Nyomon követte édesanyja: Angyal Sándorné, kit a legények rögtön ütlegelni kezdtek. Angyal erre elsütötte a puskáját. A megvadult legények egyike most kikapta Angyal kezéből a puskát s azzal a fiát védeni akaró anyát úgy sujtotta föbe, hogy az rögtön szörnyet halt. Angyal Istvánt is eszméletlenül vitték lakására. A helyszínen megejtett vizsgálat után Hetényi Pál bíró Körösy Istvánt és Mózes nyugszólván Csáky Istvánt letartóztatta. Az utóbbi tén meg van sérülve.

Jótekonyság. Az állami tanítóképző-intézet által folyó évi április hó 16-án részben a helybeli róm. kath. plébánia templom »orgona-alapja«, részben saját »ifjúsági segítő alapja« javára rendezett ifjúsági hangverseny alkalmából következő jószívű adakozók kegyeskedtek felülfizetni: Vojnics Dániel 18 k., Dr. Rajk Aladár orsz. képviselő 10 k., Spitzer K. 10 k., Bodrogi Gy., Würtz Pál 8—8 k., Sárdy János, özv. Ráblné 6—6 k., Dr. Bruszt L., Willman J., Csepka J., Dr. Makray L., Szabay F., Fischer Pál, Wagner A., A. N. 5—5 k., Veisz Nándor, Nievel L.-né, Nádas S., Scherk Lipót, Grigorjevics M., Pescke K., Kollár A. 4—4 k., Dr. Hegedűs Aladár, Hesser Gy., Dr. Bernhardt J., Dr. Szirmai V., Müller J. 3—3 k., Schnetzer E., Schilling A., Rimler J., Herbert G., Bruszt A., Wunderlich J., Schvab J., Ujhelyi G., Dr. Reisz N., Szabó N., Dervaderics N., Dr. Rimler J., özv. Pukli J.-né, Toch Gy., Tomcsányi S., Dr. Hermann A., Dr. Tury M., a Miasszonyunkról nevezett iskolánénék, Pollermann B., Reich V., Borsódi M., Kobelrasch J., K. K., N. N. 2—2 k., Beslics Dusán 1 k. 20 f., Jaszenovics G., Pócs E., Hanák G., Lázár S., Fridrich Zs., Köbling F., özv. Fogtné, Lengyel M., ifj. Utry P., N. N., N. N. 1—1 k. — Összesen 212 kor. 20 fill. A nemesen érző adományozók kegyes támogatásáért hálás köszönetet mond

Baja, 1904. április hó 20.

az igazgatóság.

A hangversenynyel kapcsolatban a következő sorokat vettük:

»Tekintetes Szerkesztőség! A bajai állami tanítóképző intézet ifjúsága által folyó ápril hónap 16-án rendezett hangverseny alkalmából történt felülfizetések jegyzékét esetleges szíves közlés végett beküldve, van szerencsém tekintetes Szerkesztő urat örömmel értesíteni arról, hogy a hangverseny Baja város nagyérdemű közönségének lelkes részvétele folytán úgy a bajai róm. kath. plébániai-templom orgona-alapját, valamint a tanítóképző-intézeti ifjúsági segítő-egyesület alapját is külön-külön 300 koronával gyarapította.

A tekintetes Szerkesztő úr vezetése alatt álló Újságnak rokonszenves hírlapi támogatását megköszönve, vagyok kiváló tiszteletem kijelentésével

Baja, 1904. április 20.

Scherer Sándor, igazgató.

Életrevaló újítás a zenetanítás terén. Ezelőtt talán két évvel történt, hogy a zombori gyermek-zenekar Baján járt, mely alkalommal közönségünknek módjában volt, hogy ezen apró emberek művészetében gyönyörködhessék. Ekkor történt, hogy e sorok írója megszólította Rosenfeld Dávidot, ezt a keresztül-kasul minden ízében muzsikust, hogy nem lehetne-e ilyet Baján is összeállítani? »Lehetni lehetne, mondotta, de hát így, meg úgy.« »Amit meg lehet csinálni Zomborban, mondtam, azt meglehet csinálni Baján is.« Ugy látszik ezzel a dologgal áll kapcsolatban az a hírlap, hogy Rosenfeld Dávid a jövő hó elején Kossuth Lajos-utca 19. sz. a. levő lakásán, fiúknak, leányoknak egyaránt zenetanfolyamot nyit, ahol heti két órában úgy a hegedülésben mint a cimbalmozásban nemkülönben a fuvolázásban és gordonkázásban szakszerű oktatást ad. A szülőknek is meg lesz az az előnyük, hogy nem kell a zene-

tanítást drága hangszerek vásárlásával kezdeniök, mert ott a növendékeknek minden féle hangszer rendelkezésére fog állni. Rosenfeld úgy tervezi a dolgot, hogy növendékeinek haladását félévenként nyilvánosan befogja mutatni a közönségnek. A zenedíj havonként csekély 2 korona lesz. — Közönségünk ezen újítást kétségkívül örömmel fogja fogadni.

Hűtelen cseléd. Özv. M. I.-né panaszt tett a rendőrségnél, hogy cselédje szekrényéből száznegyven koronát kilopott. A cseléd, Schilli Mária, beismerte a lopást, de utóbb tagadta. Majd ismét beismerte azzal, hogy egy nagy bankót és két darab aranyat vitt el és azt átadta édes apjának. Utóbb ezen vallomását is visszavonta és a lopást ismét tagadta, de kijelentette, hogy a kárt az apja meg fogja téríteni mert az aszszonya nem is gyanúsíthat más, mint őt. A rendőrség áttette az ügyet a bírósághoz.

Magyar csokoládé és cukorkagyár. A napokban lapunk kiadóhivatala a győri csokoládé-gyártól közlés végett egy hirdetést kapott. Kiadónk hasonló esetben sohasem haragszik, mégkevésbé haragudott ezzel az alkalommal, mert a hirdetési szöveg mellé egy dobozban kiváló finom csokoládét és rendkívül ízletes, gyönyörűen kiállított cukorkákat is csomagoltak, — mint irták — kóstolól. Örömmel konstatáljuk, hogy a gyártmányok, melyeket a gyár hirdetésében egyszerűen csak a szerény »finom« jelzővel illet, oly kiváló finomak, hogy közönségünk nagyon helyesen cselekszi, ha német és cseh gyártmányok helyett a győri, magyar csokoládét és magyar cukorkákat fogja követelni.

Hölgyek öröme! Legjobb szer az egész világon a bajai Dr. Lehman arckenőcs, mely pár napi használat után megifjítja az archórt eltávolít redőket, szeplőt, májfoltot, bőrtakát (Mitesser.) Egy tégely ára 1 korona, csak nevem és arcképpemmel ellátott tégelyt fogadjunk el! **Gyarmati Emil** városi gyógyszertára a Szent-Háromsághoz Baján.

Strófák a hétről.

A vasutat sztrájk hevében
Lelkesedés szállja,
Nem füstöl a lokomobil,
Üres minden pálya.
Ki elindult, nem utazhat
Oda többé vissza.
Vesztegel a sok pasasér,
Mindenét elissza.
Kereskedőt is érintik
Mérhetetlen károk.
Nászutra se mehetnek most
A szerelmes párok.
A postán is felesleges
A sok levélhordó,
(De biz' Ludvig úrnak se jár
Majd e sztrájkért ordó!)
Budapest drágaság van,
Nem jön liba, csirke
Nincs exportunk, külföld előtt,
Most jövünk rossz hírbe;
Középkori kocsi posta
Föléledett újra,
Fiakkernek jut most utas
Akár tíz egy ujra!
Tisza-kormány sztrajkolókat
Erőszakkal nyomja,
Ezáltal a sztrajkolóknak
Nő a bosszúsomja.
Anarchicus most egy szóval
Magyarország képe,
Isten adná, hogy mielőbb
Szakadna már vége!

Megint sztrájkot énekelünk,
Kőművesek sztrájkját.
Vasutiak most a vizet
A malmukra hajtják;
Ha ez így megy, nemsokára
Minden ember sztrájkol.
Betegség ez, ami mindent
Végromlásba hajszol.
Csak egy sztrájk, az volna üdvös,
Az adósok sztrájkja:
Vesszen minden hitelező!
Előre, csak rajta!

Bontakozik már javában
Az új korzó képe,
Sétál mind nagyobb tömegben
Városunk sok szépe;
Maholnap már aszfalt is lesz
Számos ívlámpával,
De addig is szívjuk a port
Egész garmadával.

Képezdészek mult szombaton
Szép concertet adtak.
Utána meg sok leánykát
Jól megtáncoltattak.
Volt búsán szép anyagi
És erkölcsi tőke,
Jól mulatott minden szép lány,
Barna avagy szőke.
Margitka egy édes angyal,
Reggelig kitartott.
Honka, a szőke tündér
Egész udvart tartott.
Jutott bőven a táncosból
Irén, Stefikének.
(Ő róluk is nem egy izben
Szólt már verses ének.)
Ott volt a fess Mariska is,
Tilda és Vilmácska.
Szóval ilyen mulatságot
Régen látott Bácska.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Demokrata. Igaza van. Nem aszerint becsülendő az ember, hogy az négy gimnáziumi osztályt végzett-e, avagy négy egyetemi tanfolyamot, hanem inkább aszerint, hogy ki, mivé tudta magát képezni, ki mennyi intelligenciát, tudást bírt elsajátítani az életben. Munkácsy és Fadrusz műremekeit szemlélve nem jöhet számításba az, hogy az egyik asztalos inas, a másik lakatos legény volt valaha. Aki nem így gondolkozik, az vagy rossz máju ember, vagy a bolondok házába való.

P. F. Kalocsa. Csodáljuk, mert a kiadóhivatal pontosan küldi a lapot Másutt lesz a hiba. Ha újabb panaszra lenne ok, kérjük azonnal tudatni, hogy a postaigazgatóságnál tegyünk jelentést a dologról.

Merengő. A tavaszhoz írt langyos költeményét, tekintettel arra, hogy állandóan hideg idő jár, nem közölhetjük.

Állami Tanítóképző intézet. A pályázati hirdetést lapunk jövő számában fogjuk közölni.

Köszönet nyilvánítás.

Mindazon igen tisztelt barátaink és ismerőseink, kik édes anyánk, illetve nagyanyánk elhunytával részvételükkel fájdalommat enyhíteni kegyesek voltak, fogadják ez uton hálás köszönetünk őszinte kifejezését.

Baján, 1904. április hó 21-én

Matauszek Antal
és a gyászoló család.

Schmidl L.-féle győri Hungária Csokoládé

és finom

Cukorkák

kaphatók:

Baján minden nevesebb fűszerkereskedésben.

Tiszta, jó és ajánlatraméltó

Honi gyártmányok!

26-2

Házak, ingatlanok
adásvételét,
bérleteket
olcsón közvetít
TAUBNER FÜLÖP
BAJÁN. 8-7

NYILT TÉR

Ezen rovat alatt közöltékért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Nyári idény Májustól Októberig.
(Téli idény Októbertől Ápriliséig.)

Daruvár

Ásvány- és iszapfürdő, Szlavóniában.

A déli vasút barcs-pakraci vonalának állomása. — Posta és távirtda.

A régi rómaiak ideje óta kitűnő hírnévnek örvendő **vasas hőforrások és iszapfürdők**, valamint az impozáns laképületek egy 60 hold terjedelmű, kies parknak közepén fekszenek, melynek közvetlen közelében erdőborította hegység terül el számos szép sétauttal és kilátási ponttal. A laképületek közt legkiválóbb a **János fürdő ujonnan épült palotája, melynek lakosztálya a fürdőkkel és a fangó-gyógyintézettel zárt, fűthető folyosó által van összekötve.**

A **vasas hőforrások, iszapfürdők és a fangó-gyógyimód kitűnően hatnak női bajoknál, eszós-, köszvényes- és idegbajoknál, valamint vérszegénységnél.**

A t. c. vendégek szórakozására szolgálnak: a kitűnő parkzene, lawntennis, tekepálya, táncoskorúcskák, fürdőkönyvtár, hangversenyek és kirándulások a gyönyörű és történelmi szempontból érdekes környékre.

Fürdőorvos: Dr. Fischer.

Hivatalnokok tetemes árleengedésben részesülnek. — Prospectusokat szívesen küld az igazgatóság. 6-1

Egy jól gondozott 5800 □ öles területű faj vesszőkkel beültetett kitűnő termésű

S Z Ö L Ö

melyen egy épület is van, a város közelében fekszik, illő áron szabadkézből eladó. — Értesítést ad a kiadóhivatal.

Mit igyunk?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvszer. Elsősorban a MOHAI

ÁGNES

FORRÁS mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz, dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyóknál fogva kitűnő szere a legkülönfélébb gyomor, légsző és húgyszervi betegségeknek. Azért tehát

Használjuk a mohai ÁGNES-forrást, ha gyomor, bél és légszőhuruttól szabadulni akarunk.

Dr. Kétly.

Használjuk a mohai ÁGNES-forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.

Dr. Kövér.

Használjuk a mohai ÁGNES-forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.

Dr. Gebhardt.

Használjuk a mohai ÁGNES-forrást, ha máibajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

Dr. Glass

Háztartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben, minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített víznél, sőt a szódavíznél is olcsóbban adja, hogy az ÁGNES-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse.

Árlapot s prospectust kívánatra bérmentve küld a mohai **ÁGNES-forrás kezelősége Mohán,** Fejérmegye.

Kedvelt borvíz. Kedvelt borvíz.

Főraktár BAJA város és közvetlen környékére:

Drescher Gyula úrnál.

6-1

özy. Spitzer Simonné és Társa

tégla- és cementárú gyára

BAJÁN.

Ajánljuk az építő közönség figyelmébe építési anyag üzletünket, hol állandóan nagy raktárt tartunk alant felsororolt építési anyagokból:

Mész, Beocsini portland és román cement,
hófehér, darabos és Elefánt védjegyű, eredeti ölmozott
oltott. zsákokban.

Nádszövet. (Stucatur-nád.)

Kátrány, tinctoral és carbolineum, faanyagok telítéséhez.

Aszfalt elszigetelő lemezek.

Bitumen, aszfalt és kaucsuk aszfalt: nedves falak kiszáritásához. — Aszfalt és kátránypapír, tetőfedéshez. — Kavics és dunai homok.

Épület díszítmények.

10-4

Elsőrendű

budapesti légszeszgyári rostált

DIÓ-KOKSZ

kapható már most házhoz szállítva és átmázsálva
métermázsánként

3 koronáért

özy. Spitzer Simonné és Társánál

BAJÁN.

Gyár: NYERGESÚJFALU (Esztergom m.) Sürgőny cím: Eternit Budapest. Telefon 12-92. Gyár: VÖCKLABRUCK (Felső Ausztria.)

ETERNIT-PALA

AZBESZT-CEMENT-PALA

HATSCHEK LAJOS SZAB.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK HATSCHEK LAJOS BUDAPEST, VI., Andrássy-út 33.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsirakomány. — Kérjen ismertetést.

12-11

Dupla villanydelejes kereszt,
vagy csillag.

D. R. G. M. 88503. sz.,

gyógyít és felüdit jótállás mellett: *köszvény, reuma, asthma (nehéz lélegzés) álmatlanság, fülzúgás, nehéz hallás, epilepsia (eskór), idegesség, étvágytalanság, sápkór, fogfájás, migrén, tehetetlenség, influenza,* valamint minden *idegbetegség*nél. Azon beteg, aki 88503 sz. készülékem által legfeljebb **44 nap alatt** meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már semmi sem használt, ott kérem az én készülékemet megkísérelni; meg vagyok győződve készülékem biztos hatásáról.

A nagy készülék ára 6 korona
idült betegségeknek alkalmazandó.

A kis készülék ára 4 korona,
könnyebb betegségeknek alkalmazandó.
A központi elárusítóhely szétküld utánvétellel vagy előleges fizetéssel a bel- és külföld részére

Scheffer D. Sándor

Budapest VIII. Bezerédi-utca 3. szám.

Hirdetések

felvételnek

a kiadó-

hivatalban.

● ● Pártoljuk a honi ipart! ● ●

A legjobb

Író ténák „STELLA” védjeggyel

Másolható ténák „STELLA”

Szines ténák „STELLA”

Tusoldat „STELLA” védjeggyel

készülnek a „STELLA” vegyészeti gyárban

— B U D A P E S T E N . —

Főraktár:

Ifj. WAGNER ANTAL papirkereskedésében

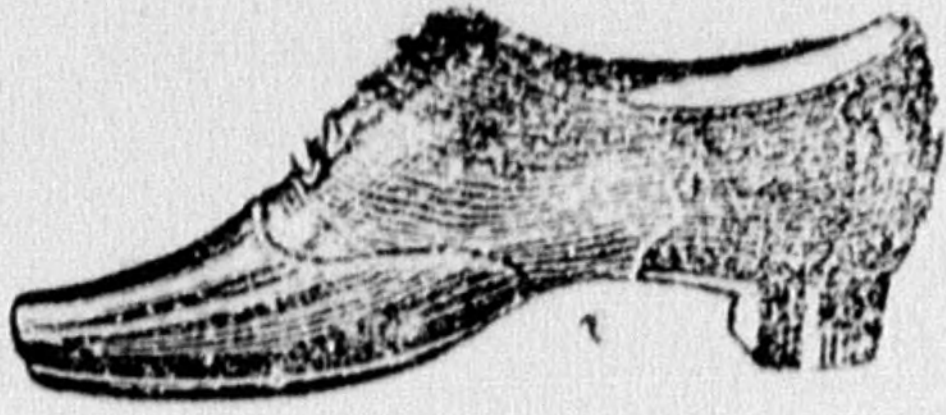
— ● B A J A . ● —

52-47

Pártoljuk a magyar ipar termékeit!

Pártoljuk a honi gyártmányokat!

● ● Pártoljuk a honi ipart! ● ●

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy ujonnan és gazdagon felszereltem a

gyermek-, női- és férfi- cipő-raktáramat

és ezentúl csakis a legjobb minőségű és leg-elegánsabb gyártmányt fogom raktáron tartani.

Tőrekvésem lesz, hogy eloszlassam a közönség közt elterjedt azon téves felfogást, hogy a gyári cipők nem jók, sőt be akarom bizonyítani, hogy igen kitűnő gyári cipőket lehet kapni, csak annak beszerzési forrását kell tudni.

Szíveskedjenek tehát cipő-vásárlás alkalmával bizalommal hozzám fordulni és meggyőződést szerezni arról, hogy az én cipő-raktáramat nem lehet más üzleti cipőkkel összehasonlítani. Az én cipőim a legelőkelőbb forrásból származnak és pedig a legjobb bőrökből jó és izlésesen elkészítve.

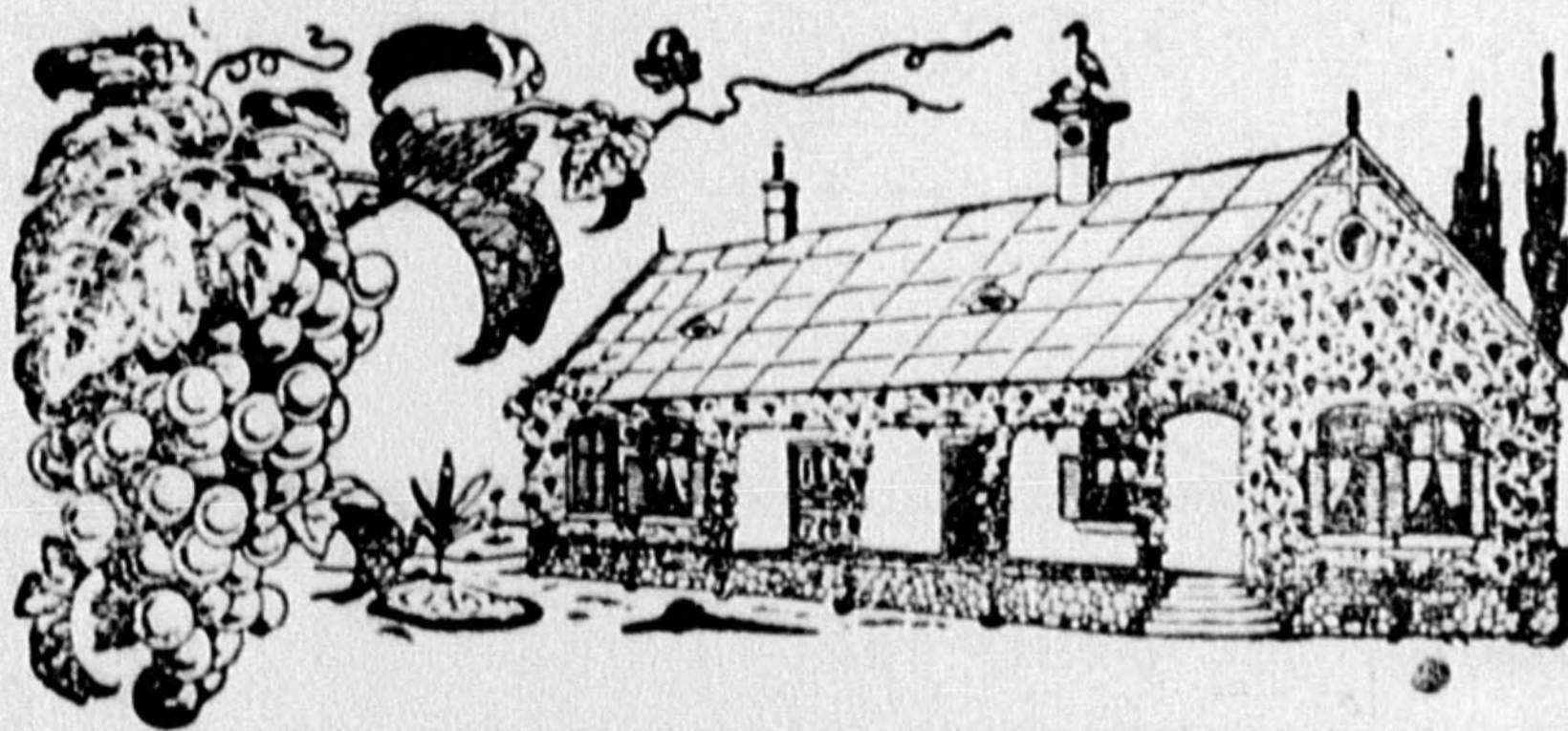
Nem hagyhatom érintetlen azt sem, hogy az én cipőim formája a legújabb és legcélszerűbb kaptafa által szép alakját soha nem veszíti és a lábának kényelmesebb mint azok a közönséges bolti cipők.

Ez alkalommal ajánlom raktáromat: Mindennemű diszműárúkat, férfi és női fehérneműket, nap- és esernyőket, legdivatosabb nyakkötőket, gallérok, kézelők, keztyűk, uti készletek és gyermekjátékokat. Továbbá nagy porcellán-, üveg-, Majolika-edényeket, berndorfi china-ezüst készleteket, Thonet-féle székeket és Ditmár-féle lámpákat nagy választékban.

Szíves pártfogást kér

kiváló tisztelettel

Sternfeld Vilmos.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas. (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitűnőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legcélszerűbb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb a legremekebb díszé, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháládatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatú katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

C Z I M:

Érmelléki első szőlőoltványtelep Nagy-Kágya
u. p. Szekelyhid.

Kiváló szerencse Töröknel!

Felülmúlhatatlanul

kedvez főarudánkknak a szerencse. Rövid idő alatt **15** millió korona nyere-
ményenél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi időben is

a legnagyobb nyereményt és pedig:

a **605.000** koronás nagy jutalmat az 57080. sz. sorsjegyre,

a 100.000	koronás fő- nyereményt a	74366.	számu sorsjegyre	a 80 000	koronás fő- nyereményt a	83061.	számu sorsjegyre
a 100.000	„ az	52528.	„	a 70.000	„ a	81161.	„
a 100.000	„ a	94780.	„	a 70.000	„ az	5498.	„
a 90 000	„ a	109780.	„	a 60.000	„ az	51613.	„
a 90.000	„ a	83610.	„	a 60.000	„ a	76347.	„
a 90.000	„ a	92787.	„	a 50.000	„ a	4036.	„

és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyereményt.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydúsabb osztálysorsjátékában vegyen részt. —
A most következő magy. kir. szabadalmazott 14. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeremény

jut és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

**A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben
1,000.000 korona.**

Továbbá 1 jutalom **600.000**, 1 nyeremény **400.000**,
1 à **200.000**, 2 à **100.000**, 1 à **90.000**, 2 à
80.000, 1 à **70.000**, 2 à **60.000**, 1 à **50.000**,
1 à **40.000**, 5 à **30.000**, 3 à **25.000**, 8 à **20.000**,
8 à **15.000**, 36 à **10.000** korona és még sok egyéb;
összesen **55.000** nyeremény és jutalom **14,459.000**
korona összegben.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy frt. — 75 vagy kor. 1.50; $\frac{1}{4}$ eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—
 $\frac{1}{2}$ „ „ „ 3.— „ „ 6. ; $\frac{1}{1}$ „ „ „ 6.— „ 12.—

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy az **összeg előzetes beküldése** ellenében küldjük
Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

folyó évi május hó 2-ig

bizalommal hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. és T^{SA}

BANKHÁZA BUDAPEST

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főarudánk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: **Teréz-körut 46/a.** I fiók: **Váci-körut 4/a.**

II fiók: **Muzeum-körut 11/a** III fiók: **Erzsébet-körut 54/a.**

Rendelőlevél levágandó. **TÖRÖK A. és TÁRSA bankháza Budapest.**

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti
sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget korona összegben (utánvételezni kérem
(postautalvánnyal küldöm
(mellékelem bankjegyekben (bélyegeken.)) } A nemtetsző
törendő.

Pontos cím: